

**JAVNO OBJELODANJIVANJE PODATAKA
SOCIETE GENERALE BANKE MONTENEGRO AD
ZA POSLOVNU 2018. GODINU**

Podgorica, maj 2019. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	3
FINANSIJSKI ISKAZI.....	4
STRATEGIJE I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA.....	4
KONSOLIDACIJA.....	10
SOPSTVENA SREDSTVA.....	10
POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI INTERNOG KAPITALA.....	11
KREDITNI RIZIK.....	14
STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOSTI.....	19
RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE.....	27
OPERATIVNI RIZIK.....	27
TRAJNA ULAGANJA U KAPITAL DRUGIH PRAVNIH LICA.....	27
IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE IZ BANKARSKE KNJIGE.....	28
SEKJURITIZACIJA.....	30
TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA.....	30

UVOD

Ovaj dokument je pripremljen u skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka („Sl. list Crne Gore“, br.02/12 od 11.01.2012), kao i odredbama Zakona o bankama („Sl. list Crne Gore“, br. 17/08 od 11.03.2008, 44/10 od 30.07.2010, 40/11 od 08.08.2011, 73/17 od 03.11.2017) i ostalim relevantnim propisima kojim se reguliše poslovanje banaka na teritoriji Crne Gore.

Odluka o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka propisuje koje podatke i informacije o finansijskom stanju i poslovanju banke treba da objave, tj. banke su u obavezi da objave podatke i informacije koje se odnose na:

- a) finansijske iskaze
- b) strategije i politike upravljanja rizicima
- c) konsolidaciju banke
- d) sopstvena sredstva banke
- e) potrebni kapital i procjenu adekvatnosti internog kapitala
- f) kreditni rizik
- g) standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti
- h) rizik druge ugovorne strane
- i) operativni rizik
- j) trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica
- k) izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige
- l) sekjuritizaciju
- m) tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Ovaj dokument ne sadrži zaštićene i povjerljive informacije čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju banke, kao i informacije koje se odnose na lica koja stupaju u ugovorne odnose sa bankom čija je povjerljivost obavezujuća za banku.

FINANSIJSKI ISKAZI

Banka objavljuje skraćenu verziju Finansijskog izvještaja sa mišljenjem spoljnog revizora u skladu sa članom 100, stav 3 Zakona o bankama, dok se puna verzija izvještaja može pogledati na zvaničnoj internet stranici banke – www.societegenerale.me

STRATEGIJE I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA

Societe Generale banka Montenegro AD (u daljem tekstu: banka) je svoje poslovanje uskladila sa lokalnom regulativom kao i politikama Societe Generale Grupe u okviru koje posluje. Lokalna regulativa i politike Grupe propisuju praćenje svih vrsta rizika kojima je banka izložena u svom poslovanju.

Samim tim, banka je uspostavila sistem upravljanja rizicima kroz niz strategija, politika i procedura koje se preispituju na godišnjoj osnovi. Definisana su sledeća dokumenta:

1. Strategija banke za period od 2019. do 2021. godine
2. Strategija upravljanja adekvatnošću kapitala za period od 2019. do 2022. godine
3. Strategija za upravljanje rizikom likvidnosti, rizikom kamatne stope iz bankarske knjige i tržišnim rizicima za period od 2019. do 2021. godine
4. Strategija investiranja u hartije od vrijednosti
5. Strategija upravljanja kreditnim rizikom
6. Strategija upravljanja operativnim rizikom
7. Plan upravljanja kapitalom za 2019. godinu
8. Politika upravljanja rizikom likvidnosti
9. Politika upravljanja rizikom kamatne stope iz bankarske knjige i tržišnim rizicima
10. Metodologija obračuna potrebnog kapitala za rizik likvidnosti
11. Metodologija obračuna potrebnog kapitala za rizik kamatne stope
12. Metodologija za procjenu zahtjeva za internim kapitalom
13. Metodologija o procjeni obezvrijeđenja aktive i vjerovatnom gubitku po vanbilansnim stavkama
14. Politika postupka procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala (ICAAP Politika)
15. Politika usklađenosti
16. Politika spriječavanja i upravljanja konfliktom interesa
17. Politika upravljanja kreditnim rizikom
18. Politika upravljanja operativnim rizikom
19. Plan za nastavak poslovanja
20. Politika banke u borbi protiv mita i korupcije
21. Politika sigurnosti informacionog sistema

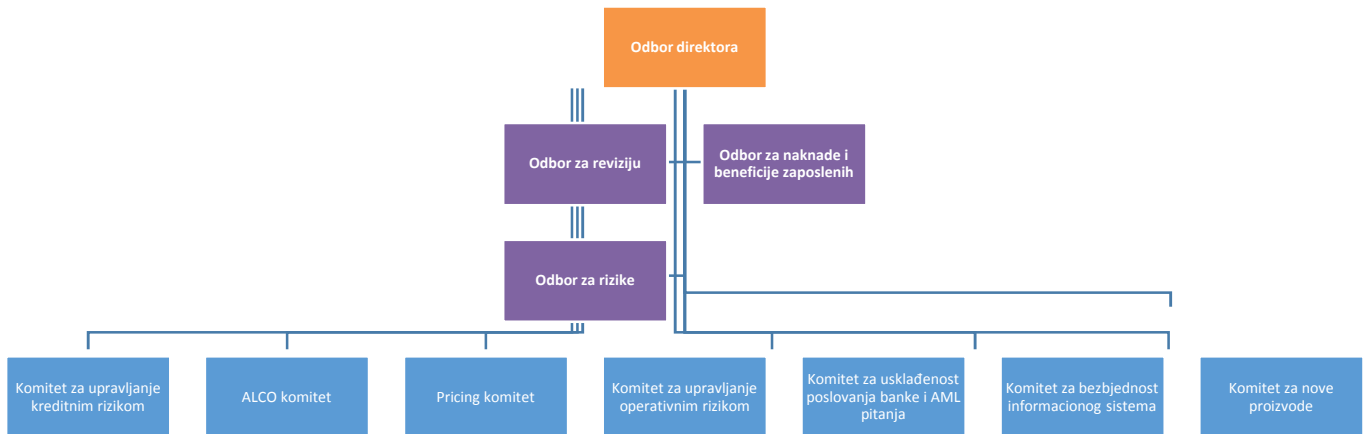
Strategije i politike banke su bliže definisane operativnim procedurama sa jasno definisanim dužnostima i odgovornim licima.

Konačna odgovornost za potpuno i uspješno upravljanje rizicima i njihovo održavanje na utvrđenom kvantitativnom i kvalitativnom nivou je u nadležnosti Odbora direktora koji uspostavlja i održava sistem upravljanja svim rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju, a ujedno obezbjeđuje i poslovanje banke u skladu sa zakonom, propisima Centralne banke i aktima banke.

Adekvatno upravljanje rizicima prate povremena i stalna radna tijela Odbora direktora koja prate primjenu usvojenih politika i procedura za upravljanje rizicima u poslovnim procesima kao i odgovarajuće

relevantne metodologije i postupke za njihovo mjerenje. Ova tijela redovno podnose izvještaje Odboru direktora o svom poslovanju (mjesečno, kvartalno, polugodišnje i godišnje).

Povremena i stalna radna tijela Odbora direktora su sledeća:

Legenda: □ stalna radna tijela banke
□ povremena radna tijela banke

Kao univerzalna banka za poslovanje sa stanovništvom/pravnim licima, banka je u svom poslovanju identifikovala sledeće vrste rizika kojima je trenutno izložena i kojima će vjerovatno biti izložena u budućnosti:

- kreditni rizik
- operativni rizik
- rizik likvidnosti
- tržišne rizike (pozicijski, devizni i robni)
- rizik kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke (rizik kamatne stope iz bankarske knjige)
- rizik zemlje
- ostale rizike (reputacioni rizik, rizik usklađenosti i dr.)

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke zbog dužnikovog neispunjavanja obaveza prema banci.

Kreditnim rizikom u banci se upravlja u skladu sa pozitivnim propisima Centralne banke Crne Gore (Zakonom o bankama i Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama) i opštom politikom SG grupe.

Politika upravljanja kreditnim rizikom utvrđuje metode za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu kreditnog rizika kao i upravljanje ovim rizikom u banci. Ona služi kao potpora odgovornim osobama za upravljanje ovim rizikom kako bi se on sveo na najmanju moguću mjeru.

U ovoj politici, kriterijum kvantifikacije predstavlja glavnu odrednicu i kriterijum na osnovu kojeg izlaganje riziku može biti odobreno i praćeno, pri čemu je potrebno odrediti novčani iznos kojem smo izloženi ili kojem smo spremni da budemo izloženi (određivanje limita).

U skladu sa gore navedenim ova politika pokriva:

- Rizik neizvršenja
- Rizik isporuke
- Rizik zemlje

Rizik neizvršenja predstavlja mogućnost da jedna od strana uključenih u finansijski posao nije u mogućnosti da ispuni svoje finansijske obaveze tokom ili o dospjeću ugovora.

Rizik isporuke predstavlja oblik rizika neizvršenja koji se odnosi na poseban vremenski okvir odnosno dan kada bi Banka trebalo da primi uplatu.

Rizik isporuke takođe predstavlja primarni rizik koji se preuzima u odnosu na drugu stranu u poslu.

Rizik zemlje je oblik rizika neizvršenja, koji u ovom konkrentnom slučaju nije vezan za finansijsku nemogućnost dužnika da ispuni svoje obaveze, već za ograničenja u plaćanju koja nameće država gdje dužnik ima sjedište.

Rizik zemlje je sekundarni rizik koji se preuzima u odnosu na drugu stranu u poslu.

Politikom su obuhvaćeni svi aspekti kreditnog rizika. Pod kreditnim rizikom se podrazumijevaju svi finansijski rizici kojima se banka izlaže prilikom:

- Odobravanja bilansnih izloženosti - kredita;
- Odobravanja vanbilansnih izloženosti – garancija i akreditiva;

kao i u slučajevima kada bilo koja od navedenih transakcija podrazumijeva rizik zemlje.

Ove rizike prati Sektor za upravljanje rizicima, a njima upravlja Komitet za upravljanje kreditnim rizikom.

Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od gubitka koji nastaje usljed neodgovarajućih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili usljed spoljnih događaja, uključujući događaje za koje postoji mala vjerovatnoća da će se dogoditi ali sa rizikom velikog gubitka.

Operativni rizici se opisuju kao:

- ljudska greška,
- interna prevara ili zlonamjerne radnje,
- eksterna prevara ili zlonamjerne radnje,
- uzurpiranje sistema,
- prirodne katastrofe,
- ostali eksterni uzroci.

Politika za upravljanje operativnim rizikom u banci pripremljena je u skladu sa pozitivnim propisima Centralne banke Crne Gore (Zakonom o bankama, Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama) i politikom SG grupe, kao i dokumentom Bazelskog odbora za kontrolu banaka „Dobre prakse za upravljanje operativnim rizikom“ iz februara 2003.godine.

Svrha upravljanja operativnim rizikom je adekvatno izdvajanje potrebnog kapitala kao i obezbjeđivanje relevantnih informacija o izloženosti operativnom riziku.

Sistem kvantitavnog i kvalitativnog upravljanja operativnim rizikom u banci je zasnovan na:

Samoprocjeni rizika i kontrole – svrha ovog procesa je mjerenje izloženosti Banke različitim vrstama operativnog rizika u cilju mapiranja istih (intrinzičnog i rezidualnog rizika (koji dobijamo posle uzimanja u obzir kvaliteta kontrole i prevencije));

Ključnim indikatorima rizika – praćenjem ovih indikatora u mogućnosti smo da dobijemo rano upozorenje na potencijalni rizik od operativnih gubitaka. Ključni indikator rizika je mjerljiva jedinica sistema upravljanja operativnim rizikom koja se koristi za procjenu i praćenje promjena u oblastima potencijalnih ključnih rizika.

Scenario analiza – ova analiza je zasnovana na ekspertsjoj procjeni potencijalnih gubitaka kojima banka može biti izložena u svakoj od svojih aktivnosti (pojedinačni potencijalni gubici koji se rijetko dešavaju ali bi mogli prouzrokovati veliku štetu);

Prikupljanju podataka o internim i eksternim potencijalnim i stvarnim gubicima (analiza, kategorizacija).

Operativni rizik prati Ovlašćeno lice za praćenje operativnog rizika, dok je za njegovo upravljanje nadležan Komitet za upravljanje operativnim rizikom.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se definiše kao rizik da banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će banka za izmirenje obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva uz troškove koji su veći od uobičajenih.

Upravljanje likvidnošću je esencijalni dio pažljivog i sigurnog poslovanja banke, koje rezultira obezbjeđenjem adekvatne likvidnosti banke. Adekvatna likvidnost banke je jedan od ključnih preduslova nesmetanog poslovanja.

Politika upravljanja likvidnošću banke je pripremljena u skladu sa pozitivnim propisima Centralne banke Crne Gore (Zakonom o bankama, Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, Odlukom o obaveznoj rezervi) i propisima SG grupe.

Politikom se uspostavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti, kao i opšti mehanizmi identifikacije, mjerenja, kontrolisanja i praćenja rizika likvidnosti.

Svoje obaveze iz poslovanja banka izvršava iz sledećih izvora:

- Tekućih novčanih priliva
- Priliva od prodaje likvidnih instrumenata
- Pozajmljenih sredstava sa tržišta

a) kratkoročna (dnevna) likvidnost

Kratkoročna (dnevna) likvidnost se definiše kao sposobnost banke da izvršava dospjele obaveze u ugovorenom roku.

Sektor upravljanja sredstvima prati kratkoročnu (dnevnu) likvidnost preko uspostavljenih dnevnih izvještaja, kao i kroz najave novčanih tokova (priliva i odliva) za duže vremenske periode. Osnovni instrumenti i pokazatelji za praćenje i mjerenje kratkoročne (dnevne) likvidnosti su:

- Priprema i praćenje plana novčanih tokova u određenom vremenskom razdoblju (najmanje za jedan mjesec),
- Količnik/pokazatelj likvidnosti u odnosu na pokriće potencijalnih novčanih odliva sa novčanim prilivima te naplativim poslovima u gotovini u određenom vremenskom periodu, u skladu sa limitima definisanim regulativom CBCG u području likvidnosti,
- Analiza kretanja i projekcija usklađenosti novčanih tokova u pojedinim vremenskim intervalima,

- Obim potencijalnih novčanih tokova koje je moguće pokriti korišćenjem sekundarnih izvora likvidnosti,
- Ispunjavanje propisa na području likvidnosti.

b) Strukturalna (dugoročna) likvidnost

Strukturalna likvidnost se definiše kao odnos sredstava i obaveza banke (bilansnih i vanbilansnih), odnosno usklađenost novčanih primanja i novčanih izdavanja banke po rokovima njihovog dospijea.

Odjeljenje za upravljanje sredstvima prati strukturalnu likvidnost kroz pripremu Gap izvještaja, o kojem izvještava mjesečno. Definisane vrijednosti/limiti po gapovima su:

- za period od 1-7 dana	+/- 20 %
- za period od 8-15 dana	+/- 20 %
- za period od 16-30 dana	+/- 20 %
- za period od 31-90 dana	+/- 20 %
- za period od 91-180 dana	+/- 20 %
- za period od 181-365 dana	+/- 20 %
- za period od 1-5 godina	+/- 20 %
- za period preko 5 godina	+/- 20 %

Likvidnošću se upravlja praćenjem stavki na strani aktive i na strani pasive, njihovim poređenjem, odnosno usklađivanjem potraživanja i obaveza po njihovom dospijecu.

Na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala (Sl. List broj 60/08 i 41/09) banka je razvila Metodologiju obračuna potrebnog kapitala za rizik likvidnosti.

Računanje potrebnog kapitala: Ukoliko je kumulativni Gap negativan (obaveze veće od potraživanja) više od utvrđenih limita izračunava se iznos koji bi banka morala da plati da pokrije gepove, tako što se primjenjuje prosječna pasivna kamatna stopa na iznos gega (na razliku između obaveza i potraživanja).

Dobijeni iznosi ukupnih kamata po rokovima predstavljaju cijenu dodatnih izvora u slučaju negativnog gega. Za potrebe računanja potrebnog kapitala po stres scenariju, uzima se pretpostavka o rastu gapova od 50%. Na izračunati iznos se primjenjuje procenat od 50%.

Tržišni rizik (pozicijski, devizni i robni)

Tržišni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po finansijskim instrumentima evidentiranim u bilansu i vanbilansu banke, uzrokovana promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursovima, cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizicima povezanim sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu.

Politika upravljanja tržišnim rizicima pripremljena je u skladu sa pozitivnim propisima Centralne banke Crne Gore (Zakonom o bankama, Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u banci) i propisima SG grupe.

Upravljanje rizicima kao metod za praćenje i ograničavanje izloženosti rizicima u bankarskom poslovanju menadžment banke vodi u pravcu da se sve neizvjesnosti u poslovanju, kao i rizici poslovnog okruženja minimiziraju i održavaju u okvirima koji obezbjeđuju potpunu usklađenost sa osnovnim principima i kriterijumima poslovanja.

Sistem upravljanja tržišnim rizicima treba da obezbijedi da se uticaj rizika svede na najmanju moguću mjeru, da je efekat rizičnog poslovanja minimalan sa aspekta prihoda i kapitala, odnosno da poslovanje banke uvijek pod kontrolom menadžmenta.

Upravljanje rizicima podrazumijeva mogućnost identifikacije, mjerenja, praćenja i kontrolisanja tržišnih rizika i obezbjeđenje izloženosti do nivoa prihvatljivog za rizični profil banke.

Tržišni rizici kojima je banka izložena u svom poslovanju su:

- pozicijski rizici (cjenovni rizik i rizik kamatne stope);
- devizni rizici i
- tržišni rizici koji su povezani sa kreditnim rizikom (rizik druge ugovorne strane i rizik poravnanja).

Cjenovni rizik predstavlja vjerovatnoću gubitaka usljed promjene cijena finansijskih instrumenata, evidentiranih bilansno ili vanbilansno.

Rizik kamatne stope predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka usljed promjene kamatnih stopa.

Devizni rizik predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka po bilansnim i vanbilansnim pozicijama usljed promjena deviznih kurseva i/ili neusklađenosti u nivou aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti. Deviznom riziku mogu biti izložene, kako bilansne, tako i vanbilansne stavke, jer promjene deviznih kurseva direktno utiču na neusklađenost bilansnih i vanbilansnih pozicija u istoj valuti, s obzirom da se devizni rizik pojavljuje kao rezultat otvorenih deviznih pozicija.

Rizik druge ugovorne strane predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka zbog partnerovog neispunjenja derivatnog ugovora tokom trajanja ugovora.

Rizik poravnanja predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka zbog vremenske neusklađenosti u izmirivanju obaveza po finansijskim transakcijama između Banke i druge ugovorne strane, kao učesnika u transakciji.

Ove rizike prati Sektor upravljanja sredstvima, a njima upravlja ALCO komitet, koji uspostavlja sisteme za upravljanje tržišnim rizicima.

U cilju relativizacije tržišnih rizika banka utvrđuje procedure za njihovo upravljanje kojima se definiše praćenje, mjerenje i kontrola izloženosti banke tržišnom riziku.

Ostali rizici (reputacioni rizik, rizik usklađenosti i dr.)

Rizik usklađenosti je rizik zakonskih, odnosno regulatornih sankcija, finansijskog gubitka ili gubitka reputacije koji za banku može nastati kao rezultat neusklađenosti njenog poslovanja sa pozitivnim propisima Centralne banke Crne Gore (tj. Zakonom o bankama).

Pored Zakona o bankama pri uspostavljanju funkcije usklađenosti u banci posebna pažnja je posvećena i usklađivanju sa:

- aktima SG Grupe i
- preporukama Bazelskog odbora za nadzor banaka koje su date u dokumentu „Usklađenost i funkcija praćenja usklađenosti u bankama“.

Politikom usklađenosti se u banci definiše okvir i bliže uređuju detalji djelovanja funkcije praćenja usklađenosti poslovanja banke, shodno prethodno navedenim propisima, standardima, smjernicama i preporukama.

Ovaj akt predstavlja jedan od elemenata stvaranja snažnog i efektivnog procesa praćenja usklađenosti poslovanja banke sa propisima i upravljanja rizikom neusklađenosti u banci i obezbjeđuje transparentnost samog procesa.

Ove rizike prati Sektor za praćenje usklađenosti poslovanja banke sa propisima, a njima upravlja Komitet usklađenosti poslovanja banke i pitanja vezana za spriječavanje pranja novca.

KONSOLIDACIJA

U skladu sa članom 7 Zakona o računovodstvu (Objavljen u "Sl. listu CG", br. 52 od 9. avgusta 2016), Banka nije matično pravno lice, zbog čega nema obavezu sastavljanja konsolidovanih iskaza u skladu sa članom 6 istog Zakona.

SOPSTVENA SREDSTVA

Sopstvena sredstva banke se sastoje od osnovnih elemenata sopstvenih sredstava koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala, kao i dopunskih elemenata sopstvenih sredstava koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, uključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutorne i druge rezerve);
- rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu;
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital;
- iznos dobiti u tekućoj godini, uz saglasnost Skupštine akcionara;
- iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9 (u daljem tekstu: MSFI 9).

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital su:

- nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug;
- hibridni instrumenti;
- revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu banke.

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava banke su:

- gubitak iz prethodnih godina;
- gubitak iz tekuće godine;
- nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesije;
- nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- nerealizovani gubitak po osnovu vrjednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke;
- stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije; potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital..

Interni akt koji određuje metodologiju internog kapitala je ICAAP Politika.

Interni kapital – vrijednost CBCG-a uključuje neraspoređenu dobit za 2018.

IZVJEŠTAJ O SOPSTVENIM SREDSTVIMA BANKE			OBRAZAC SSB
			(000 €)
I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	Pozicija	Iznos
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	1	24,731
2.	Naplaćene emisione premije, isključujući emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	2	
3.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	3	615
3.a	Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	3a	4,622
4.	Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluka bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	4	23,747
5.	Dobit u tekućoj godini (ukoliko su ispunjeni uslovi iz čl 4 Odluke o adekvatnosti kapitala)	5	
6.	Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka	6	283
7.	Ukupno (pozicije 1+2+3+3a+4+5+6)	7	53,998
I/B Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala			
1.	Gubitak iz prethodnih godina	8	
2.	Gubitak iz tekuće godine	9	
3.	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	10	477
4.	Nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući povlašćene kumulativne akcije	11	
5.	Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	12	
6.	Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	13	1,762
7.	Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke	14	
8.	Ukupno (pozicije 8+9+10+11+12+13+14)	15	2,239
I/C	Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 7-15)	16	51,759
II/A Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital			
1.	Nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija	17	
2.	Naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	18	
3.	Iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive	19	
4.	Subordinisani dug (za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke)	20	
5.	Hibridni instrumenti (za koje su ispunjeni uslovi iz člana 7 Odluke)	21	
6.	Revalorizacione rezerve	22	131
7.	Ukupno (pozicije 17+18+19+20+21+22)	23	131
II/B Odbitne stavke pri izračunu dopunskog kapitala			
1.	Stecene sopstvene povlašćene kumulativne akcije	24	
2.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital	25	
3.	Ukupno (pozicije 24+25)	26	0
II/C	Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 23-26)	27	131
II/D	Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva član 8 Odluke	28	131
IIIA	Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	29	51,890
III/B Odbitne stavke od sopstvenih sredstava			
1.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	30	73
2.	Ulaganje banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije	31	
3.	Direktna ili indirektna ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koja nijesu obuhvaćena tačkom 2 ovog stava ukoliko prelazi 10% iznosa sop	32	
4.	Direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% kapitala tog društva, odnosno kompanije	33	
5.	Iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću koji prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	34	
6.	Iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	35	
7.	Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim licima koja	36	
8.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama iz Priloga 1 Odluke	37	
9.	Iznos izloženosti po osnovu sekuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojim se uređuje sekuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.	38	
III/C	Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava (pozicije 30+31+32+33+34+35+36+37+38)	39	73
IV	Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 39)	40	51,723
V	Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 39)	41	95
VI	Osnovni kapital po potrebi umanjen stav 3 člana 9 Odluke	42	51,723
VII	SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital +Dopunski kapital) (V+VI)	43	51,817

POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI INTERNOG KAPITALA

Cilj sagledavanja potreba za internim kapitalom omogućava banci da obezbijedi sigurno i stabilno poslovanje. Profil rizika banke predstavlja osnov za izračunavanje visine potrebnog internog kapitala.

Profil rizičnosti banke je definisan kao ukupan nivo izloženosti riziku koji je banka spremna da prihvati kako bi postigla postavljene strategijske ciljeve.

Osnova za izradu ICAAP modela leži u okviru upravljačke strukture banke koja predstavlja temelj i osigurava da banka, sprovodeći svoj poslovni plan pružanja konkurentnih proizvoda i usluga svojim klijentima te optimalnog povraćaja akcionarima, optimizuje korišćenje svog kapitala u skladu sa svojim rizičnim profilom.

Politika postupka procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) opisuje procjenu i/ili metodologiju za kvantifikovanje interne raspodjele kapitala.

ICAAP je sastavni dio internog upravljanja u banci kojim se osigurava ravnoteža između rizičnog profila banke, upravljanja rizikom i kapitala kojim su podržani preuzeti rizici. ICAAP je usaglašen sa posebnom regulativom Centralne banke Crne Gore koja je u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka (Sl. list br. 38/11 i 055/12).

Banka je pregledala i analizirala sve relevantne rizike koji bi mogli uticati na njen profil rizika. Kao posljedica toga, identifikovani su rizici (navedeni dolje niže). Rizici su definisani i opisani, a odnosne metodologije mjerenja rizika i procedure upravljanja koncentrisane su u dokumentu određenom u tu svrhu.

- Kreditni rizik: banka primjenjuje standardizovani pristup u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore i sa propisima Bazel II (Stub 1) za izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva za osnovni kreditni rizik. Konačni interni kapitalni zahtjev za kreditni rizik je maksimalna vrijednost kapitalnog zahtjeva koji proizlazi iz standardizovanog pristupa Stuba 1 i kapitalnog zahtjeva koji proizilazi iz Stuba 1 pod stresnim scenarijem.

- Rizik koncentracije: Interni kapitalni zahtjev za rizik koncentracije je izračunat na uzorku od 100 najvećih korporativnih i SME izloženosti u portfoliju banke. Kao metodologija usvojen je Herfindahl-Hirschmann index.

- Tržišni rizik tj. devizni rizik (FX): propisana metodologija Centralne banke. Za izdvajanje potrebnog kapitala se uzima 10 % od ukupne otvorene devizne pozicije

- Rizik kamatne stope (IRR) u knjizi banke i Rizik plasmana kod drugih finansijskih institucija: Interna metodologija za obračun potrebnog kapitala za rizik kamatne stope.

- Strateški rizik: Ne uzima se u obzir zbog kvalitativnog pristupa praćenju rizika i upravljanju rizikom

- Operativni rizik: Jednostavni metod u skladu sa Stubom 1

- Reputacioni rizik: Ne uzima se u obzir zbog kvalitativnog pristupa praćenju rizika i upravljanju rizikom

- Rizik likvidnosti: Interna metodologija za obračun potrebnog kapitala za rizik kamatne stope.

- Rezidualni rizik: Ne uzima se u obzir zbog kvalitativnog pristupa praćenju rizika i upravljanju rizikom

- Spoljašnji faktori (rizik inflacije, nezaposlenosti, itd.): Ne uzima se u obzir zbog kvalitativnog pristupa praćenju rizika i upravljanju rizikom

- Ostali rizici: Iznos kapitala jednak je 5% ukupnih internih kapitalnih zahtjeva za sve rizike (isključujući ostale rizike).

Uopšteno, interni kapitalni zahtjevi su bazirani na standardizovanoj/pojednostavljenoj metodi Stuba 1, tj. dodatni kapitalni zahtjevi biće dodati kapitalnim zahtjevima izračunatim u skladu sa Stubom 1. Ovi dodatni kapitalni zahtjevi generišu dalju kapitalnu potrošnju i/ili se koriste metode kvalitativnog ublažavanja.

Testiranje na stresne situacije relevantnih rizika mora se bazirati na konceptu globalnog ekonomskog scenarija i njegovi učinci moraju biti podržani i/ili ublaženi budućim zaradama i potencijalnim povećanjima kapitala.

Interni kapital se definiše kao raspoloživi kapital za pokriće rizika kojima je Banka izložena u periodu od 1 godine.

Banka vrši fino usklađivanje internog kapitala putem sljedeće formule:

Interni kapital = regulatorni kapital + zadržana dobit

III. MINIMALNI KAPITALNI ZAHTEVI I PROCJENA INTERNIH KAPITALNIH ZAHTEJEVA				
U '000 EUR	PRVI STUB		DRUGI STUB (ICAAP)	
	Metodologija izračuna kapitalnih zahtjeva	Minimalni kapitalni zahtjevi	Metodologija procjene internih kapitalnih zahtjeva	Interni kapitalni zahtjevi
A) Dio 1: Rizici za koje se izračunavaju minimalni kapitalni zahtjevi		35.584		39.750
Kreditni rizik	Standardizovan i pristup	30.856	Pristup testiranja otpornosti na stres	34.658
Tržišni rizik (devizni rizik)	Pojednostavljen i pristup	0	Pristup testiranja otpornosti na stres	1
Operativni rizik	Jednostavni metod	4.723	Jednostavni metod	4.723
Rizik likvidnosti	Pojednostavljen i pristup	0	Pristup testiranja otpornosti na stres	363
Ostali rizici	Pojednostavljen i pristup	5	Pojednostavljeni pristup	5
Rizik kamatne stope u knjizi banke	Pojednostavljen i pristup	0	Pristup testiranja otpornosti na stres	0
B) Dio 2: Rizici koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima				0,00
Rezidualni rizik			Uključeno u ostale rizike	Ne izračunava se na pojedinačnoj osnovi
Sekuritizacijski rizik			Nije primjenjivo	Ne izračunava se na pojedinačnoj osnovi
C) Dio 3: Rizici za koje se ne izračunavaju minimalni kapitalni zahtjevi				7.224
Koncentracijski rizik - krediti i depoziti			Herfindahl-Hirschmann index/interna kalkulacija	4.987
Ostali rizici			5% ukupnih internih kapitalnih zahtjeva	2.237
a) Strateški rizik				Ne izračunava se na pojedinačnoj osnovi
b) Reputacioni rizici				Ne izračunava se na pojedinačnoj osnovi
D) Dio 4: Uticaj eksternih faktora (ekonomsko i poslovno okruženje) uključujući rezultate testiranja otpornosti na stres			Uključeno u test otpornosti na stres ostalih rizika	Ne izračunava se na pojedinačnoj osnovi

	STUB 1		STUB 2 (ICAAP)	
	Metodologija izračuna kapitalnih zahtjeva	Minimalni kapitalni zahtjevi	Metodologija procjene internih kapitalnih zahtjeva	Interni kapitalni zahtjevi
E) Ukupni kapitalni zahtjevi/procjena internih kapitalnih zahtjeva		35.584		46.974

KREDITNI RIZIK

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku dospjeća, bez obzira koliko je vremena prošlo od tog roka.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, banka definiše kao nekvalitetnu aktivu sva potraživanja klasifikovana u:

- **grupu C** – „**substandardna aktiva**“ - sa podgrupama C1 i C2 u koje klasifikuje stavke aktive za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu po osnovu tih stavki aktive;
- **grupu D** – „**sumnjiva aktiva**“ u koje klasifikuje stavke aktive za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna; i
- **grupu E** – „**gubitak**“ u koju klasifikuje stavke aktive koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

U cilju homogenizacije procjene rizika i lakšeg i adekvatnijeg praćenja obaveza, banka vrši klasifikaciju svojih klijenata.

Sva privredna lica kod kojih je banka izložena kreditnom riziku vrednuju se pojedinačno, sa izuzetkom veoma malih preduzeća.

Banka koristi dvije vrste klasifikacije klijenata: prvu u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama Centralne banke Crne Gore, a drugu po standardima Societe Generale Grupe. Ove klasifikacije pokrivaju različite aspekte i pružaju dodatne informacije:

- Klasifikacija klijenata po Odluci CBCG ne pokriva samo pitanja čistog rizika, već i regulatorna pitanja, a kriterijumi za klasifikaciju klijenata su:
  - kreditna sposobnost dužnika;
  - urednost dužnika u izmirivanju obaveza;
  - kvalitet kolaterala;
  - drugi relevantni faktori.

Klasifikacija po standardima Société Générale Group

SG interna skala za ocjenjivanje predstavlja sistem sličan onima koje koriste veće eksterne agencije za ocjenjivanje, koristeći se ocjenama od 1 do 10. Interna skala za ocjenjivanje klijenata i njeno slaganje sa

eksternim ocjenama je predstavljena u tabeli ispod. Prvi dio tabele predstavlja "in bonis" (zdrave) kategorije, dok su u drugom dijelu predstavljene ocjene onih koji su u kašnjenju.

Jedinstvena skala za ocjenjivanje klijenta (In bonis –zdrave kategorije)				
SG ocjena	Moody's ocjena	S&P ocjena	Fitch IBCA ocjena	Kriterijum
1	Aaa	AAA	AAA	Vodeća kompanija na svom tržištu. Plovni sector. Stalan rast. Odlična profitabilnost. Finansijska sigurnost. Veoma visok kvalitet structure vlasništva I rukovodstva. Usaglašena sa pokazateljima centralne banke.
2+	Aa1	AA+	AA+	
2	Aa2	AA	AA	
2-	Aa3	AA-	AA-	
3+	A1	A+	A+	Zdrava finansijska struktura I povoljna profitabilnost ali nema ocjene 1 iz sljedećih razloga: bilans unaprijediti u datim poljima, poslovni sektor pod sumnjom, starosno doba rukovodilaca
3	A2	A	A	
3-	A3	A-	A-	
4+	Baa1	BBB+	BBB+	Zdrava finansijska struktura ali manjih razmjera. Dobra sposobnost isplate ali postoje I neke slabosti navede pod 2.
4	Baa2	BBB	BBB	
4-	Baa3	BBB-	BBB-	
5+	Ba1	BB+	BB+	Dobra finasijska stabilnost ali izmijenjena likvidnost. Zahtijeva posebnu pažnju iako ne postoje razlozi za prekid odnosa. Skromnih razmjera.
5	Ba2	BB	BB	
5-	Ba3	BB-	BB-	
6+	B1	B+	B+	Neoliko scenarija: rizičan posao prilično slabe finansijske strukture I malih razmjera, start-up, opadajuća privredna grana, značajan pad u dinamici kredita, investicije loše uložene.
6	B2	B	B	
6-	B3	B-	B-	
7+	Caa1	CCC+	CCC+	
7	Caa2	CCC	CCC	

7-	Caa3	CCC-	CCC-	Kreditni rizik nije prihvatljiv. Klijent u teškoj situaciji. Finansijska struktura neuravnotežena. Značajno smanjenje u dinamici kredita. Sumnja u ispravnost upravljanja. mogućnost prekida kredita.
8	Ca	D	DDD	Skoro sigurno djelimični gubitak, ali očuvanje poslovnih odnosa, uz pomoć sektora za naplatu potraživanja.
9	C		DD	Dugove naplatiti pravnim putem ili sporazumno. Rukovodeći je Sektor za naplatu potraživanja uz podršku komercijalnog sektora.
10			D	Dugovanja definitivno ugrožena.

Banka je dužna da rezervacije za gubitke po stavkama aktive formira i kontinuirano održava u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama.

Rejting klijenata po standardima SG Grupe se koristi interno kao pokazatelj kojim se prati portfolio rizika klijenta i njegov razvoj tokom vremena i ukazuje na fajlove kojima je potrebno posvetiti dodatnu pažnju.

u (000) €

Kategorija izloženosti (neto)	Izloženosti prema centralnim vladama	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (Opštine)	Izloženosti prema privrednim društvima u državnom vlasništvu	Izloženosti prema privrednim društvima u privatnom vlasništvu	Izloženosti prema preduzetnicima	Izloženosti prema neprofitnim organizacijama	Izloženosti prema fizičkim licima	Ostale izloženosti
Iznos ukupnih izloženosti	9,491	10,391	7,125	203,608	1,205	5,315	214,774	7,816
Prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda	10,710	11,275	13,849	210,161	1,197	1,488	206,980	6,160
Podjela kategorija izloženosti po geografskim područjima na dan 31/12/2018 (neto)								
Andrijevića	-	-	-	40	-	-	436	-
Bar	-	-	47	5,418	12	-	9,967	-
Berane	-	3,636	-	1,529	16	14	7,839	-
Bijelo Polje	-	2,236	-	5,312	2	-	10,939	-
Budva	-	-	-	6,856	277	-	6,492	-
Cetinje	-	-	-	7,875	9	9	5,246	-

Danilovgrad	-	1,787	12	9,301	5	-	8,807	-
Herceg Novi	-	-	-	3,943	114	-	6,295	-
Kolašin	-	-	-	150	-	-	4,099	-
Kotor	-	-	-	11,730	17	-	2,857	-
Mojkovac	-	377	-	38	-	-	1,004	-
Nikšić	-	-	3,944	13,344	55	2	16,917	-
Plav	-	-	-	104	0	-	230	-
Plužine	-	-	-	-	8	-	85	-
Pljevlja	-	-	-	-	-	-	432	-
Podgorica	9,491	154	3,122	133,883	619	5,289	120,755	7,816
Rožaje	-	2,115	-	401	-	-	2,522	-
Šavnik	-	86	-	-	-	-	361	-
Tivat	-	-	-	1,671	6	-	5,082	-
Ulcinj	-	-	-	3,023	66	-	4,156	-
Žabljak	-	-	-	-	-	-	254	-
Podjela kategorija izloženosti po djelatnostima na dan 31/12/2018 (neto)								
Administracije, druge javne usluge	9,475	10,391	-	-	-	-	-	-
Energetika	-	-	3,944	379	-	-	-	-
Finansije	-	-	-	99	-	5,207	-	-
Građevinarstvo	-	-	47	39,327	-	0	-	-
Ostalo	16	-	36	25,269	755	108	-	7,816
Poljoprivreda, lov, ribolov itd.	-	-	3,098	4,086	99	-	-	-
Rudarstvo	-	-	-	-1,931	-	-	-	-
Transport, skladištenje, ptt, komunikacije	-	-	-	8,725	134	-	-	-
Trgovina	-	-	-	117,178	133	-	-	-
Trgovina nekretninama	-	-	-	2,142	-	-	-	-
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	-	-	-	8,335	87	-	-	-
Stanovništvo	-	-	-	-	-	-	214,774	-

	Iznos u 000€
Iznos ukupnih izloženosti obezbijeđenih nepokretnostima	209,615
Iznos ukupnih dospjelih nenaplaćenih potraživanja	7,243

Kategorija izloženosti-bruto	Preostala ročnost do 3 mjeseca	Preostala ročnost do 1 godine	Preostala ročnost do 3 godine	Preostala ročnost preko 3 godine
Izloženosti prema centralnim vladama	-	17	-	9,750
Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (Opštine)	-	-	-	10,533
Izloženosti prema privrednim društvima u državnom vlasništvu	549	-	7,102	2,463

Izloženosti prema privrednim društvima u privatnom vlasništvu	13,710	46,895	26,211	50,390
izloženosti prema preduzetnicima	26	141	445	715
Izloženosti prema neprofitnim organizacijama	10	11	15	89
Izloženosti prema fizičkim licima	584	2,110	16,256	203,607
Ostale izloženosti	466	773	-	-

Djelatnost	Iznos nekvalitetne aktive	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Iznos rezervacija*
Administracije, druge javne usluge	-	49	288
Energetika	-	-	77
Finansije	6,600	-	698
Građevinarstvo	759	475	1,236
Ostalo	950	1,264	2,360
Poljoprivreda, lov, ribolov itd.	17	170	813
Rudarstvo	4,113	115	3,219
Transport, skladištenje, ptt, komunikacije	136	137	302
Trgovina	5,620	3,317	7,552
Trgovina nekretninama	9	35	279
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	331	190	457
Stanovništvo	3,311	1,250	3,893

* uključujući i obračunate rezervacije na izloženosti prenešene na vanbilans

Grad	Iznos nekvalitetne aktive	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja
Andrijevića	2	3
Bar	299	183
Berane	277	181
Bijelo Polje	391	241
Budva	180	64
Cetinje	406	249
Danilovgrad	739	390
Herceg Novi	170	161
Kolašin	53	24
Kotor	18	109
Mojkovac	29	11
Nikšić	1,209	483
Plav	286	147
Plužine	-	1
Pljevlja	33	10
Podgorica	16,848	3,897
Rožaje	740	659
Šavnik	24	0

Tivat	29	35
Ulcinj	109	152
Žabljak	1	1

Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja na dan 31/12/2018:

U hiljadama EUR	Kredit i poslovi lizinga	Kamate	Vanbilans na evidencija
Stanje na početku godine	20,229	262	2,380
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	-1,609	-67	502
Prenos na vanbilans			
Stanje na kraju godine	18,620	195	2,882

Napomena:

U gore datim podacima o izloženostima nisu navedena izloženosti po karticama i overdraftu (dato u nastavku).

Ukupna izloženost po karticama u 000€	Iznos nekvalitetn e aktive	Iznos dospjelih nenaplaće nih potraživan ja
4,435	257	678

STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOSTI

Banka koristi standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

Naše klijente klasifikujemo u odgovarajuće grupe za ponderisanje u skladu sa kriterijumima navedenim u Odluci.

Shodno Odluci, rezerva za gubitke po stavkama aktive obračunava se na osnovu knjigovodstvene vrijednosti uz prethodno oduzimanje odbitnih stavki sredstava obezbjeđenja po osnovu:

- novčanog depozita,
- neopozive garancije Vlade Crne Gore i
- neopozivih garancija zemalja ili centralnih banaka zemalja OECD-a, banaka sa rejtingom minimalno BBB+, utvrđenim od rejting agencije Standard & Poor's, odnosno ekvivalentnim rejtingom drugih međunarodno priznatih rejting agencija i pravnih lica čije poslovanje kontroliše Centralna banka Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o bankama i Odluci o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore, banka priprema i dostavlja izvještaje o potrebnom kapitalu za kreditni rizik (obraci PBA i PVB). U nastavku su pomenuti izvještaji dati u izvornoj formi.

Izveštaj o ponderisanoj bilansnoj aktivni (obrazac PBA) na 31.12.2018.

		Bruto izloženost	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrijednosti)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izlož.	Pozicija
		1	2	3=1-2	4	5
Ponder 0%						
1	Izloženost prema Evropskoj centralnoj banci			0	0	1
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	2
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 0 i 1			0	0	3
4	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	74.161	212	73.949	0	4
5	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama (član 25 Odluke o adekvatnosti kapitala) – u daljem tekstu: Odluka			0	0	5
6	Izloženost prema međunarodnim organizacijama (član 26 Odluke)			0	0	6
7	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	57.413		57.413	0	7
8	Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke			0	0	8
9	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	2.107	36	2.071	0	9
10	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke	15.813	1.333	14.480	0	10
Ponder 10%						
1	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1			0	0	11
2	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 10% (član 102 stav 2, član 103 tačka 2 Odluke)			0	0	12
Ponder 20%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	13
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	14
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	15

4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3	12.184		12.184	2.437	16
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)	3.664		3.664	733	17
6	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 2			0	0	18
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	19
8	Kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 51 Odluke)			0	0	20
9	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 52 Odluke)			0	0	21
10	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 154 Odluke)			0	0	22
11	Gotovina na putu			0	0	23
12	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 20%			0	0	24
13	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 20% u skladu sa članom 119 Odluke	1.000	106	894	179	25
	Ponder 35%					
1	Izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	82.866	1.490	81.376	28.482	26
2	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet stambena nepokretnost ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 37 stav 2 Odluke			0	0	27
	Ponder 50%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	28
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	29
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3			0	0	30
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5			0	0	31

5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijanja dužim od tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)			0	0	32
6	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	33
7	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	29.457	1.603	27.854	13.927	34
8	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	35
9	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4	1.363	992	371	186	36
10	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 3			0	0	37
11	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 51 Odluke)			0	0	38
12	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 51 Odluke)			0	0	39
13	Izloženosti koje su u potpunosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom nad poslovnim nepokretnostima na teritoriji zemalja članica EU (dijelu izloženosti utvrđenom u skladu sa članom 39 Odluke)			0	0	40
14	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 52 Odluke)			0	0	41
15	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 154 Odluke)			0	0	42
16	Dio izloženosti koji je obezbijeden do visine tržišne vrijednosti priznatog kolateralu ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 50%			0	0	43
17	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 50% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	44
	Ponder 75%					
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	153.357	1.346	152.011	114.008	45
	Ponder 100%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5			0	0	46
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5 i 6			0	0	47
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, za koje banka ne koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije ili izvozne kreditne agencije			0	0	48
4	Izloženost prema javnim državnim tijelima iz člana 24 stav 2 Odluke			0	0	49
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijanja dužim od tri			0	0	50

	mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5					
6	Učešće banke u kapitalu ili ulaganje u druge elemente sopstvenih sredstava druge kreditne institucije ukoliko ne predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava (član 31 Odluke)					51
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4			0	0	52
8	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke	49.917	3.573	46.344	46.344	53
9	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	24.856	2.307	22.549	22.549	54
10	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	55
11	Ostale izloženosti obezbijedene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	12.865	847	12.018	12.018	56
12	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijedeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	7.806	7.178	628	628	57
13	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav1 tačka 1 i 2 Odluke umanjениm za rezervacije za potencijalne gubitke (član 42 stav 3 Odluke)			0	0	58
14	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 4			0	0	59
15	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	60
16	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	61
17	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4 (član 52 Odluke)			0	0	62
18	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav1 tačka 2 Odluke)			0	0	63
19	Učešće u kapitalu drugih pravnih lica pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke(član 58 Odluke)	1.997		1.997	1.997	64
20	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (član 62 Odluke)	11.522		11.522	11.522	65
21	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika (član 63 Odluke)	7.945	1.744	6.201	6.201	66
22	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 154 Odluke)			0	0	67
23	Dio izloženosti koji je obezbijeden do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 100%			0	0	68
24	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 100% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	69
	Ponder 150%					

1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	70
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 7			0	0	71
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeaća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	72
4	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeaća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	73
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeaća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	74
6	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeaća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	75
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6			0	0	76
8	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke ne prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti			0	0	77
9	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke			0	0	78
10	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	79
11	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	80
12	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6 (član 52 Odluke)			0	0	81
13	Izloženosti po osnovu ulaganaja u otvorene investicione fondove povezanih sa visokim rizikom (član 52, stav 2 Odluke)			0	0	82
	Ponder 350%					
1	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)			0	0	83
	UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA	550.293	22.767	527.526	261.210	84

Izvještaj o ponderisanim vanbilansnim stavkama (obrazac PVB) na 31.12.2018

R. br.	Vrsta vanbilansnih stavki	Bruto izloženost						Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili rezerve za vanbilans)							
		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%
Nizak rizik		1						2							
1.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (ugovori o kreditu, kupovini hartija od vrijednosti, izdavanju garancija ili akcept) koji se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez prethodnog obavještanja, ili daju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika kredita														
2.	Besuslovno opozive kreditne linije odobrene stanovništvu (kreditne kartice, prekoračenja na računu) za koje ugovoreni uslovi dozvoljavaju banci da ih u potpunosti opozove (bezuslovno opozive kreditne linije)	5.648													
3.	Izloženosti koje su predmet materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0%	843.011													
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 0%		848.659		0	0	0	0	0							
Srednje nizak rizik															
1.	Dokumentarni akreditivi kod kojih isporuka ima ulogu kolaterala i drugi instrumenti za koje postoji mogućnost potpunog namirenja iz kolaterala					0	714					0	4		
2.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani s originalnim rokom dospjeća do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještanja kao i neiskorišćeni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika	62		178	2	1.924	34.618			17	0	50	919		
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 20%		62	0	178	2	1.924	35.332	0							
Srednji rizik															
1.	Izdati i potvrđeni dokumentarni akreditivi (koji ne predstavljaju stavku srednje niskog rizika)														
2.	Jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta	338	5.476	116	0	916	18.516		71	3	0	15	742		
3.	Neopozivi stand-by akreditivi koji nemaju svojstvo kreditnih supstituta														
4.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (kupovina HOV, izdavanje garancija ili akcepta) sa originalnim rokom dospjeća dužim od jedne godine	0	0	212	146	645	17.622		0	15	2	28	639		
5.	Aranžmani u vezi s izdavanjem kratkoročnih obveznica (NIFs) i obnovljivi aranžmani pokroviteljstva nad izdavanjem srednjoročnih obveznica (RUFs)														
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 50%		338	5.476	328	146	1.561	36.138	0							
Visoki rizik															
1.	Garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta	688	2.308	63	0	867	20.972		30	4	0	38	760		
2.	Akcepti														
3.	Indosirane mjenice koje ne glase na drugu banku														
4.	Transakcije sa pravom na regres														
5.	Neopozivi stand-by akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta														
6.	Imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini														
7.	Ugovori o terminskim depozitima														
8.	Neplaćeni dio djelimično uplaćenih akcija i hartija od vrijednosti														
9.	Ugovori o prodaji i reotkupu imovine														
10.	Ostale rizične vanbilansne obaveze														
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 100%		688	2.308	63	0	867	20.972	0							
UKUPAN IZNOS PONDERISANIH VANBILANSNIH STAVKI		849.747	7.784	569	148	4.352	92.442	0							

Iznos izloženosti							Faktor konverzije	Iznos izloženosti nakon primjene faktora konverzije							Iznos nakon primjene odgovarajućih pondera rizika						UKUPNO	Pozicija	
0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	0%	20%	35%	50%	75%	100%			150%
			3=1-2								5=3*4						6= 5*pojedinačni ponderi						
0	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
5.648	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
843.011	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
																						0	4
0	0	0	0	0	710	0	20%	0	0	0	0	0	142	0	0	0	0	0	0	142	0	142	5
62	0	161	2	1.874	33.699	0	20%	12	0	32	0	375	6.740	0	0	0	11	0	281	6.740	0	7.032	6
																						7.174	7
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
338	5.405	113	0	901	17.774	0	50%	169	2.703	57	0	451	8.887	0	0	541	20	0	338	8.887	0	9.785	9
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
0	0	197	144	617	16.983	0	50%	0	0	99	72	309	8.492	0	0	0	34	36	231	8.492	0	8.793	11
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
																						18.579	13
688	2.278	59	0	829	20.212	0	100%	688	2.278	59	0	829	20.212	0	0	456	21	0	622	20.212	0	21.310	14
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23
																						21.310	24
																						47.063	25

RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE

Rizik druge ugovorne strane predstavlja rizik od neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji prije konačnog poravnjanja novčanih tokova transakcija.

Banka se ne bavi poslovima sa finansijskim derivatima, kreditnim derivatima, repo i reverso repo ugovorima i ostalim stavkama iz trgovačke i bankarske knjige po osnovu kojih se izračunava potrebni kapital za rizik druge ugovorne strane, pa prema tome nije izložena riziku druge ugovorne strane, odnosno ne podliježe obavezi objavljivanju informacija o ovom riziku.

OPERATIVNI RIZIK

Za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik banka koristi jednostavni metod.

Potrebni kapital za operativni rizik izračunava se tako što se osnovica za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik, koja predstavlja prosjek neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda za tri uzastopne poslovne godine koje prethode godini za koju se izračunava potrebnog kapital za operativni rizik, pomnoži sa koeficijentom 0,15 i dobijeni iznos uveća za 25%.

Godina u kojoj je zbir neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda banke negativan, ne uključuje se u obračun potrebnog kapitala za operativni rizik.

TRAJNA ULAGANJA U KAPITAL DRUGIH PRAVNIH LICA

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju hartije od vrijednosti koje nije moguće klasifikovati kao finansijska sredstva kojima se trguje, ni kao finansijska sredstva koja se drže do dospijea i sastoje se od ulaganja u kapital drugih pravnih lica i ulaganja u srednjoročne obveznice koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore.

Ulaganja u kapital pravnih lica koja nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i za koje su ostali metodi razumnog procjenjivanja neodgovarajući, izuzeta su od vrednovanja po tržišnoj vrijednosti i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti.

Nakon inicijalnog priznavanja, nerealizovani dobiti i gubici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju priznaju se direktno u okviru kapitala (revalorizacionih rezervi), sve dok se finansijsko sredstvo ne proda ili ne obezvrijedi kada se kumulativni dobitak/gubitak prethodno priznat u okviru kapitala priznaje u bilansu uspjeha.

Dividende po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju priznaju se u bilansu uspjeha onda kada subjekat stekne pravo na uplatu.

Pregled trajnih ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Red. br.	Učešće u kapitalu ili glasačkim pravima (naziv pravnog lica)	MB	Djelatnost F/N *	Oblik ulaganja**	% vlasništva	Iznos
1	13. jul Plantaze Podgorica	02016281	N	4	9.23%	1,984
2	CG Broker Dealer Podgorica	02254255	F	4	11.57%	73
3	Tržište novca A.D., Beograd, Republika Srbija		F	4	0.00%	5
4	Beogradska berza A.D., Beograd, Republika Srbija		F	4	0.01%	6
5	SWIFT Brisel		F	4	0.00%	-
6	Montenegro Airlines A.D., Podgorica	02737175	N	4	0.00%	1
7	PLC MORAČA (TITEX) AD	02026406	N	4	5.97%	-
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
	UKUPNO					2,069

Napomena:

* F- finansijska, N- nefinansijska

** 1 - značajan uticaj; 2 - ulaganja u kapital zavisnih lica; 3 - zajednička ulaganja; 4 - ostalo

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju i obveznice Ministarstva finansija Crne Gore u iznosu od EUR 29,700 hiljada (31.12.2017. godine: EUR 28,399 hiljade) koje čine srednjoročne hartije od vrijednosti koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore na međunarodnom tržištu u maju 2014. godine, martu 2015. godine kao i aprilu 2018., sa nominalnim vrijednostima EUR 5,000 hiljada, EUR 7,000 hiljada i EUR 17,700 hiljada i sa godišnjom kamatnom stopom od 5,375% 3,875% i 3,375%, respektivno.

Na dan 31. decembra 2018. godine stanje hartija od vrijednosti koje se drže do dospjeća iznosi EUR 5,350 hiljada (31.12.2017. godine: EUR 4,500 hiljada) i odnosi se na kupovinu državnih zapisa sa rokom dospjeća od 182 dana, koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore. Stanje se sastoji iz državnih zapisa kupljenih na aukciji održanoj u avgustu 2018, sa stopom prinosa od 0.54%. Neamortizovani diskont po osnovu državnih zapisa na kraju godine je EUR 5 hiljada.

IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE IZ BANKARSKE KNJIGE

Osnovni postulati upravljanja rizikom kamatne stope u Banci se sprovode primjenom standarda definisanih Odlukom o minimalnim propisima za upravljanje rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke ("Sl. list CG" 60/08), kao i internim dokumentom: politikom i procedurom upravljanja tržišnim rizicima i rizikom kamatne stope iz bankarske knjige.

Rizik kamatnih stopa se manifestuje kroz promjene aktivnih kamatnih stopa koje se odražavaju na kamatni prihod, odnosno promjene pasivnih kamatnih stopa koje se odražavaju na kamatni rashod.

Rizikom kamatnih stopa banka upravlja da bi izbjegla neprihvatljive fluktuacije neto prihoda od kamata zbog promjene kamatnih stopa. Da bi se efikasno upravljalo kamatnim rizikom vrši se njegovo mjerenje. Za mjerenje izloženosti riziku kamatnih stopa banka koristi GAP model, odnosno GAP analizu. GAP predstavlja razliku između kamatno osjetljive aktive i kamatno osjetljive pasive. Upravljanje kamatno osjetljivom aktivom i kamatno osjetljivom pasivom ima za cilj da se ostvari zadovoljavajući neto kamatni prihod, što predstavlja suštinu GAP analize. Mjerenje rizika kamatne stope banka vrši najmanje jednom mjesečno. O upravljanju tržišnim rizicima se, najmanje jednom mjesečno, podnosi izvještaj Odboru direktora banke.

Kontrola rizika kamatnih stopa ostvaruje se putem upravljanja GAP pozicijom banke, odnosno upravljanja neto rizikom kamatnih stopa. Ovo podrazumijeva skraćivanje razlika između promjenljivih stopa aktive i promjenljivih stopa pasive u toku određenog perioda.

Analizom GAP pozicije utvrđuje se kolika promjena kamatne marže se može predvidjeti u slučaju povećanja ili smanjenja kamatnih stopa, odnosno do kog stepena banka može da prihvati veći rizik kamatne stope imajući u vidu da se neto kamatna marža smanjuje kako se izloženost riziku kamatnih stopa smanjuje. U tom pravcu se bira vremenski interval za određivanje da li je aktiva i pasiva osjetljiva na promjenu kamatnih stopa ili je fiksna. Aktiva i pasiva se grupišu po vremenskim intervalima u zavisnosti od dospelja ili vremena do prvog mogućeg ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa.

Sledeći korak je izračunavanje GAP-a, koji je jednak novčanoj razlici u aktivni osjetljivoj na kamatu (RSA) i pasivi osjetljivoj na kamatu (RSL) za svaki vremenski period pojedinačno periodični GAP. Za mjerenje izloženosti kamatne stope, banka koristi gap analizu, vodeći pritom računa da ne dođe do suviše velike razlike u aktivni i pasivi koje su osjetljive na promjenu kamatne stope. Banka takođe vodi računa o tome da iznosi kamatonosne aktive i pasive po pojedinim valutama budu u okviru propisanih veličina.

Na osnovu periodičnog GAP-a izračunava se kumulativni GAP, kao zbir periodičnih GAP-ova.

Što je veći GAP (apsolutna vrijednost) to je veća promjena u neto prihodu od kamate u zavisnosti od znaka GAP-a (pozitivan ili negativan) i da li se kamatne stope povećavaju ili smanjuju.

Na osnovu analize GAP-a utvrđuje se strategija povećanja odnosno smanjenja kamatnih stopa, ili eventualna promjena u strukturi aktive i pasive preko strukturnog usklađivanja djelova bilansa Banke, sa ciljem da se ostvari veći profit. Kumulativni GAP za određeni vremenski period kao odnos aktive osjetljive na promjenu kamatnih stopa (RSA) i pasive osjetljive na promjenu kamatnih stopa (RSL) održavaće se po periodima dospelja, i to

- za period od 1-30 dana +/- 20 %
- za period od 31-90 dana +/- 20 %
- za period od 91-180 dana +/- 20 %
- za period od 181-365 dana +/- 20 %
- za period preko 1 godine do 20 %

Kumulativni GAP za sve vremenske periode održavaće se u rasponu do 20%. Izvještaj se kreira minimum jednom mjesečno.

Rizik kamatne stope po pojedinačnim valutama u odnosu na ukupnu aktivu, utvrđuje se po pojedinim periodima dospelja, i to:

Period	CHF	GBP	USD	Ost.	Uk.
1-30 dana	+/- 0.3%	+/- 0.3%	+/- 2 %	+/- 0.3%	+/- 2 %
31-90 dana	+/- 0.3%	+/- 0.3%	+/- 2 %	+/- 0.3%	+/- 2 %
91-180 dana	+/- 0.3%	+/- 0.3%	+/- 2 %	+/- 0.3%	+/- 2 %
181-365 dana	+/- 0.3%	+/- 0.3%	+/- 2 %	+/- 0.3%	+/- 2 %

Preko 1 god	+/- 0.3%	+/- 0.3%	+/- 2 %	+/- 0.3%	+/- 2 %
-------------	----------	----------	---------	----------	---------

Rizik kamatne stope na agregatnoj osnovi održavaće se u rasponu +/- 3%.

Na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala (Sl. List broj 60/08 i 41/09) banka je razvila Metodologiju obračuna potrebnog kapitala za rizik kamatne stope iz bankarske knjige.

Računjanje potrebnog kapitala: Ukoliko je odnos kumulativnog gapa za period i ukupne aktive veći od utvrđenih limita izračunava se kamata na razliku između potraživanja i obaveza tako što se primjenjuje:

- prosječna aktivna kamatna stopa na razliku između potraživanja i obaveza po svakom roku ako su potraživanja po roku veća od obaveza
- prosječna pasivna kamatna stopa na razliku između potraživanja i obaveza po svakom roku ako su obaveze veće od potraživanja

Dobijeni iznosi ukupnih prosječnih kamata po rokovima, su u riziku od promjene kamatne stope. Zavisno od razlike u potraživanjima i obavezama, promjena kamatne stope na više ili na niže bi proizvela dobitak odnosno gubitak za banku. Za potrebe računanja potrebnog kapitala po stres scenariju, uzima se pretpostavka o rastu gapova od 50% i promjene kamarnih stopa od 20%. Na izračunati iznos se primjenjuje procenat od 50%.

SEKJURITIZACIJA

Banka nema sekjuritizacijskih transakcija i izloženosti, pa samim tim ne objavljuje informacije u vezi sa istim.

TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA

U dijelu materijalne kreditne zaštite banka ne koristi postupke bilansnog i vanbilansnog netiranja. Banka kod depozita i kolaterala koristi jednostavne metode u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

Banka koristi Politiku za upravljanje kreditnim rizikom za priznavanje i upravljanje kolateralom.

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalna i nematerijalna sredstva obezbjeđenja.

U materijalna sredstva obezbjeđenja spadaju:

- nekretnine
- depoziti
- hartije od vrijednosti
- polise osiguranja
- zaloge

dok u nematerijalna sredstva obezbjeđenja spadaju:

- garancije drugih banaka sa zadovoljavajućim rejtingom,
- garancije države, jedinica lokalne samouprave
- jemstva pravnih i fizičkih lica

Procjena kvaliteta kolaterala vrši se na osnovu tržišnih i drugih uslova za realizaciju tog kolaterala, uzimajući naročito u obzir rokove u kojima se kolateral može realizovati. Vrijednost kolaterala, predstavlja procijenjeni novčani iznos koji Banka može ostvariti unovčavanjem ili realizacijom kolaterala na drugi način, a sve u cilju potrebe za ublažavanjem kreditnog rizika.

Nije dovoljno procijeniti dobro ili sredstva prema njihovoj vrsti i karakteristikama u odnosu na slična dobra i sredstva na tržištu, važno je da se ona mogu lako i prodati.

Vrijednost određenog dobra se mijenja sa protokom vremena. Kod hipoteke, jasno je da dinamičnost ili odsustvo dinamičnosti tržišta nekretnina i te kako utiče na njihove cijene i likvidnost. Zbog toga je veoma važno periodično ažurirati procjenu vrijednosti obezbjeđenja. U većini slučajeva, to se radi svake godine, što se podudara sa produženjem kreditne linije. Ako se klijent nalazi u osjetljivijoj situaciji, procjena obezbjeđenja se vrši češće.

Rizik koncentracije velikih izloženosti i sektora se analizira kvartalno na sjednicama Odbora za rizike. Sklonost koncentracijskom riziku je mala i njime se aktivno upravlja, te se izloženosti takvim koncentracijama smanjuju u skladu sa konzervativnom sklonošću banke ka preuzimanju rizika.